

Ár 2014, miðvikudaginn 30. apríl, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 14/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 3. febrúar 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 3. febrúar 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 6. febrúar 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 17. mars 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 17. mars 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 19. mars 2014.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 11. og 30. apríl 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 20. febrúar 2006 var bílasamningur nr. X undirritaður. Varnaraðili var tilgreindur leigusali og sóknaraðili leigutaki. Hið leigða var bifreiðin A og leigutími var frá 14. febrúar 2006 til 5. mars 2013. Samningsfjárhæð var kr. 1.288.622, í USD 15%, JPY 10%, EUR 20%, CHF 5% og ISK 50%. Tiltekið var að samningurinn væri gengistryggður.

Þann 31. október 2007 keypti L umrædda bifreið af sóknaraðila.

Fyrir liggur endurreikningur varnaraðila á bílasamningi nr. X, dags. 28. mars 2011, í samræmi við dóma Hæstaréttar nr. 153/2010 og 471/2010. Eftirstöðvar samnings fyrir endurreikning voru tilgreindar kr. 0 og eftirstöðvar samnings eftir endurreikning voru kr. 0. Skuld á veltureikningi var kr. 100.695, sem varnaraðili kveðst ekki hafa innheimt hjá sóknaraðila.

Sóknaraðili hefur lagt fram forsendur og niðurstöður endurreiknings á framangreindum bílasamningi úr reiknivél umboðsmanns skuldara þar sem fram kemur að heildarlækkun lánsins sé kr. 95.900, þ.e. lækkun umfram endurútreikning varnaraðila.

Þann 31. júlí 2007 var bílasamningur nr. Y undirritaður. Varnaraðili var tilgreindur leigusali og sóknaraðili leigutaki. Hið leigða var bifreiðin B og leigutími var frá 31. júlí 2007 til 5. ágúst 2013. Samningsfjárhæð var kr. 2.150.532 í 50% JPY og 50% CHF, en tiltekið var að samningurinn væri gengistrygður.

Í ágúst 2013 gerði sóknaraðili upp samninginn.

Fyrir liggur endurreikningur varnaraðila á bílasamningi nr. Y, dags. 26. október 2010, í samræmi við dóma Hæstaréttar nr. 153/2010 og 471/2010. Tiltekið var að eftirstöðvar samnings fyrir endurreikning væru kr. 3.386.116 og eftirstöðvar eftir endurreikning væru kr. 1.267.775. Inneign á veltureikningi var kr. 172.328.

Sóknaraðili hefur lagt fram forsendur og niðurstöður endurreiknings á framangreindum bílasamningi úr reiknivél umboðsmanns skuldara þar sem fram kemur að heildarlækkun lánsins sé kr. 452.170 umfram það sem varnaraðili hafði reiknað, auk vaxta af þessum mismun, alls kr. 532.132.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 3. febrúar 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili endurgreiði honum það sem hann hafi ofgreitt af lánum nr. X og Y, samtals kr. 628.032 að viðbættum vöxtum.

Sóknaraðili vísar til þess að varnaraðili viðurkenni ekki að dómur sem fallið hafi um hliðstæð lán hjá öðrum lánveitendum eigi við um þessi lán hjá sér. Ekki verði séð að aðrar reglur eigi að gilda um varnaraðila sem vísi hins vegar til dóms Hæstaréttar í máli nr. 50/2013. Sóknaraðili kveðst ekki sjá að sá dómur eigi við í hans tilfelli.

Sóknaraðili vísar til útreikninga sem byggðir séu á reiknivél umboðsmanns skuldara en reiknivél á vegum Sparnaðar hf. gefi svipaða niðurstöðu. Sóknaraðili bendir á að við útreikninginn sé notast við raungreiðslur, skv. kvittunum frá varnaraðila, þ.e.a.s. raunverulegar greiðslur sem hann hafi innt af hendi en m.a. vegna þess eigi dómur Hæstaréttar í máli nr. 50/2013 ekki við.

Sóknaraðili telur svar varnaraðila ákaflega einkennilegt. Lögfræðingur varnaraðila fari út um víðan völl og fjalli að ýmsu leyti um hluti sem komi kvörtun sóknaraðila ekki við. Sóknaraðili kveðst ekki vera lögfræðingur og sé ekki með lagagreinar á hraðbergi en geti ekki séð að kvörtun hans sé minna marktæk fyrir það.

Sóknaraðili bendir á að í svari varnaraðila nefni fyrirtækið hve mikið lánið hafi lækkað skv. þeirra eigin útreikningum, en láti þess ógetið hve mikið það hafi hækkað fram að því, skv. hinni ólöglegu gengistryggingu. Kveðst sóknaraðili ekki fá séð hvað breyting á raunvirði bifreiðar vegna gengisbreytinga og vextir verðtryggðra fasteignalána komi málinu við. Bendir sóknaraðili á að varnaraðili velji, ein lánastofnana, að taka ekki mark á niðurstöðum Hæstaréttar og noti sína eigin aðferð við endurreikninga lána. Aðrar lánastofnanir fari eftir úrskurðum Hæstaréttar vegna hliðstæðra lánasamninga.

Sóknaraðili kveðst ekki byggja kvörtun sína á „almennri umræðu um svokallaða fullnaðarkvittun“. Heldur byggji hann á útreikningum í reiknivél á vef umboðsmanns skuldara og eftir leiðbeiningum starfsmanns hans.

Sóknaraðili vísar til þess að varnaraðili bendi hvergi á hvað sé rangt í útreikningum reiknivélar umboðsmanns skuldara, enda sé hún grundvölluð á dómum

Hæstaréttar. Kveðst sóknaraðili nokkuð viss um að varnaraðili sé ekki undanþeginn landslögum.

Sóknaraðili bendir á að í útreikningum hans sé notast við raungreiðslur sem hann hafi innt af hendi á samningstímanum. Í tilfelli lánessamnings Y sé tekið tillit til lækkunar sem fram hafi komið í endurreikningi varnaraðila, kr. 172.328. Tekur sóknaraðili fram að hann hafi tvisvar sinnum notfært sér tímabundin úrræði sem varnaraðili hafi boðið upp á til lækkunar á afborgunum. Fyrst frá desember 2008 til og með febrúar 2009, síðan frá desember 2009 til og með júní 2010. Frá júlí til október 2010 hafi varnaraðili ekki sent greiðsluseðla vegna þessa láns og því ekki um neinar afborganir að ræða. Sóknaraðili bendir á að í útreikningum hans sé tekið tillit til þessara lækkana á afborgunum. Niðurstaðan sé að ofgreiðslan vegna þess samnings hafi verið kr. 532.132, miðað við 5. ágúst 2013, þegar lokagreiðsla samkvæmt samningnum hafi átt sér stað.

Sóknaraðili bendir á varðandi samning nr. X, sem uppgreiddur hafi verið árið 2007, að á þeim tíma hafi ekki verið ljóst að um ólöglegt gengistryggt lán væri að ræða. Því hafi ekki verið gerðar kröfur um endurreikning á þeim tíma. Sömu reiknivélar hafi verið notaðar við útreikning á ofgreiðslu á þessu láni, niðurstaðan sé að ofgreiðsla hafi verið kr. 95.900 án vaxta.

Sóknaraðili tekur fram að hann hafi alltaf verið í skilum með lánin. Kveðst hann ekki víkja sér undan því að greiða af þeim samkvæmt réttmætum / löglegum skilmálum. Þá telur sóknaraðili það augljóst að hann hafi orðið fyrir „fjárhagslegri röskun“.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Til stuðnings kröfu sinni varðandi bílasamning nr. Y vísar varnaraðili til þess að þegar fjallað sé um endurreikning lána, sem upphaflega hafi borið gengistryggingu, sé til þess að líta að um lögmætar skuldbindingar hafi verið að ræða sem lántökum hafi borið að standa skil á samkvæmt grundvallarreglum fjármunaréttar um skuldbindingargildi samninga. Eftir þá niðurstöðu Hæstaréttar að óheimilt hafi verið að verðtryggja lánskuldbindingar með vísan til gengis gjaldmiðla þá hafi réttarstaðan verið sú að „*líta [varð] með öllu fram hjá ákvæðum samnings um vaxtahæð*“, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 471/2010.

Varnaraðili byggir á því að þar sem gengistryggingin hafi verið óheimil, þá hafi fallið niður bæði gengistrygging og vaxtaviðmið samningsins, enda „*bein og órjúfanleg tengsl*“ á milli þessa. Atvik hafi þá svarað til þess „*að samið hafi verið um að greiða vexti af peningakröfu án þess að tiltaka hverjir þeir skyldu vera*“, sbr. tilvitnaður dómur. Af þeim sökum skyldu vextir ákvarðaðir í samræmi við lögbundið vaxtaviðmið skv. 4. gr., sbr. 3. gr. vaxtalaga.

Vísar varnaraðili til þess að samkvæmt 3. gr. laganna skuli greiða vexti frá stofndegi kröfu og til greiðsludags. Ákvæði 4. gr. sömu laga ákvarði að vextir í slíkum tilfellum skuli vera í samræmi við lægstu vexti á íslenskum lánamarkaði, en slík vaxtakjör bjóðist almennt ekki við fjármögnun varanlegra neyslufjármuna eins og bifreiða.

Varnaraðili bendir á að í kjölfar gengisdóma Hæstaréttar þann 16. júní 2010 og vaxtadóms frá 16. september 2010 hafi samningur sóknaraðila verið endurreiknaður. Við endurreikning hafi verið beitt svonefndri veltureikningsaðferð við að finna út of-

eða vangreiðslur og höfuðstól en þessi aðferð hafi verið viðurkennd í dómaframkvæmd, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 50/2013.

Varnaraðili vísar til þess að í dómum Hæstaréttar, t.d. í málum nr. 471/2010, 50/2013, 327/2013 og 328/2013 sé að finna leiðsögn um útreikninga sem sé eftirfarandi: 1) Ógild ákvæði um gengistryggingu í lánasamningi leiði til þess að litið verði með öllu fram hjá ákvæði samnings um vaxtahæð og skuldin beri vexti eftir 4. gr., sbr. 3. gr. vaxtalaga frá lántökudegi til lokadags. Skuldbinding lántakans á hverjum tíma skuli miðast við lánið þannig reiknað; 2) Ofgreiðsla/vangreiðsla fyrir liðna tíð sé fundin með því að bera saman annars vegar raunverulegar greiðslur sem lántaki hafi innt af hendi og hins vegar þær greiðslur sem lántaka hafi borið að inna af hendi, ef vaxtahæð hefði verið reiknuð eftir 4. gr., sbr. 3. gr. vaxtalaga frá upphafi (velturreikningur); 3) Réttur lántaka til viðbótargreiðslu vegna vangreiðslu geti mögulega takmarkast af undantekningarreglu kröfuréttar um gildi fullnaðarkvittana. Feli endurkrafa í sér verlega röskun á fjárhagslegum hagsmunum skuldarans, miðað við þær væntingar sem hann hafi mátt gera, og önnur skilyrði fullnaðarkvittunar séu til staðar þá falli endurkröfuréttur lánveitandans niður; 4) Réttur lántaka til að ná fram kröfu á lánveitanda vegna ofgreiðslu ráðist af því hvort að lántaki hafi greitt hærri fjárhæðir samtals á umræddu tímabili en hann hefði gert ef hæð vaxta hefði verið reiknuð eftir 4. gr., sbr. 3. gr. vaxtalaga frá upphafi.

Varnaraðili bendir á að niðurstaða endurreiknings á samningi sóknaraðila hafi verið sú að eftirstöðvar samnings hans hafi lækkað um kr. 2.118.341 frá síðasta greidda gjalddaga fyrir endurreikning, eða úr kr. 3.386.116 í 1.267.775. Þá hafi sóknaraðila reiknast inneign á velturreikningi og hafi því ofgreitt af láni sínu. Þessari inneign að fjárhæð kr. 172.328 hafi sóknaraðili ráðstafað til aukaafborgunar á eftirstöðvum skuldarinnar.

Bendir varnaraðili á að sóknaraðili fari fram á að lán hans verði reiknað að nýju án þess að tilgreina á hvaða lagareglu slíkur endurreikningur eigi að byggja. Af samhengi kvörtunar og fylgiskjala verði ályktað að sóknaraðili byggji fjárkröfu sína á almennri umræðu um svokallaða fullnaðarkvittun. Þetta sé þó háð vissum skilyrðum og eigi við mjög sérstakar aðstæður. Reglunni um fullnaðarkvittun verði hins vegar einungis beitt gegn kröfu kröfuhafa en ekki til stuðnings kröfu skuldara á hendur kröfuhafa - slík kröfugerð styðjist við önnur lagasjónarmið, s.s. reglur um endurgreiðslu ofgreidds fjár.

Varnaraðili vísar til þess að enga reglu sé að finna í lögum sem leiði til þeirrar niðurstöðu að skuldari geti endurkrafð kröfuhafa um fjárhæð sem hann hafi greitt í samræmi við samning aðila, lög og dómafordæmi. Í þessu sambandi vekur varnaraðili athygli á dómi Hæstaréttar í máli nr. 50/2013.

Varnaraðili byggir á því að þegar hann hafi endurreiknað lán sóknaraðila í samræmi við gildandi rétt, þá hafi endurreiknaður höfuðstóll lækkað um kr. 2.118.341, eða sem nemi 98% af upphaflegri samningsfjárhæð. Þá hafi niðurstaða velturreiknings verið sú að sóknaraðili hafi ofgreitt af láni sínu og hafi fengið endurgreiddar kr. 172.328 eða um 8% af upphaflegu láni.

Af framangreindu telur varnaraðili ljóst að sú staða sé ekki uppi að sóknaraðili geti borið fyrir sig fullnaðarkvittun þar sem engin krafa hafi verið gerð á hendur honum um viðbótargreiðslu. Þvert á móti hafi sóknaraðili fengið greitt frá varnaraðila.

Til viðbótar framangreindu byggir varnaraðili á því að í tilviki sóknaraðila sé ekki uppfyllt það meginskilyrði fyrir beitingu undantekningarreglunnar um fullnaðarkvittun að endurkrafa fjármuna raski verulega fjárhagslegum hagsmunum skuldara. Engin gögn hafi verið lögð fram sem sýni að fjárhagslegum hagsmunum

sóknaraðila hafi verið raskað. Þvert á móti liggi fyrir að við endurreikning hafi eftirstöðvar skuldbindingar sóknaraðila lækkað verulega. Á sama tíma hafi raunvirði bifreiðarinnar vegna áhrifa gengisfalls íslensku krónunnar á verðmæti bifreiða, að teknu tilliti til afskrifta, hækkað um kr. 539.150 eða um 23% af upphaflegu kaupverði.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðili ætlist til þess með kröfugerð sinni að skuldbinding hans beri neikvæða raunvexti eða -1,17%. Slík kjör, þar sem lánveitandi borgi með láni, hafi sóknaraðili aldrei getað gert sér væntingar um. Til hliðsjónar megi benda á að Íbúðalánasjóður hafi gert kröfu um 4,8% raunvexti vegna fasteignatryggðra lána þegar lán sóknaraðila hafi verið tekið í júlímánuði 2007.

Varnaraðili bendir á að sé tekið tillit til verðmætis bifreiðar sóknaraðila í október 2010 þá ætli sóknaraðili að hafa 14,30% arðsemi af viðskiptunum.

Með vísan til þessa telur varnaraðili einsýnt að sóknaraðili hafi ekki orðið fyrir fjárhagslegri röskun vegna skuldbindingar sinnar við fjármögnun bifreiðakaupanna. Sóknaraðili hafi ekki getað vænst annars en að þurfa að greiða vexti af láninu og hafi aldrei getað búist við hreinni arðsemi af lántöku sinni.

Að síðustu telur varnaraðili einsýnt að verði fallist á kröfu sóknaraðila þá muni hann auðgast á óréttmætan hátt á kostnað varnaraðila og njóta kjara sem væntingar hans hafi aldrei staðið til.

Varnaraðili vísar til úrskurðar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 90/2013 máli sínu til stuðnings.

Til stuðnings kröfu sinni varðandi bílasamning nr. X vísar varnaraðili til þess að í kjölfar dóma Hæstaréttar í málum nr. 153/2010 og 471/2010 hafi samningur sóknaraðila verið endurreiknaður til að kanna hvort hann hefði ofgreitt af láni sínu miðað við gildandi rétt. Niðurstaðan hafi verið sú að hann hafi ekki ofgreitt. Þvert á móti hafi sóknaraðila reiknast skuld á veltureikningi og hafi því vangreitt af láni sínu. Þar sem samningur aðila hafi verið uppgerður hafi ekki verið gerð krafa á hendur sóknaraðila vegna þessarar vangreiðslu.

Varnaraðili byggir á því að af framansögðu sé ljóst að ekki hafi verið gerð viðbótarkrafa á hendur sóknaraðila við endurreikning. Þá hafi samningur aðila ekki verið tekinn upp og uppgjör hans hafi staðið óhaggað. Sóknaraðili hafi þannig ekki ofgreitt af láni sínu miðað við útreikning samkvæmt gildandi rétti.

Varnaraðili telur að engar forsendur standi til þess að beita undantekningarreglu um fullnaðarkvittun enda hafi annars vegar engin krafa verið gerð um viðbótargreiðslu á hendur sóknaraðila og hins vegar hafi hann ekki orðið fyrir fjárhagslegri röskun við endurreikning. Þessu til viðbótar hafi samningssambandi aðila lokið um 40 mánuðum fyrir endurreikning og þær kvittanir sem liggi til grundvallar framkvæmd og uppgjöri samningsins hljóti að teljast fullnaðarkvittanir.

Varnaraðili telur rétt að taka fram að samningssambandi aðila hafi lokið með athugasemdalausu uppgjöri sex árum áður en sóknaraðili hafi haft uppi kröfur sínar. Samkvæmt meginreglum kröfuréttar hafi kvartanda borið að hafa uppi kröfur vegna meintrar ofgreiðslu við uppgjörið eða fljótlega eftir það. Hafi mögulegar kröfur verið til staðar þá séu þær fallnar niður fyrir tómlæti, auk þess sem mögulegar kröfur um endurgreiðslu ofgreidds fjár vegna samningsins séu fyrndar, sbr. 5. tölul. 3. gr. og 1. mgr. 5. gr. laga nr. 14/1905.

Varnaraðili bendir á að krafa sóknaraðila byggji hvorki á efnislegum né lagalegum grunni og verði að hafna sem tilefnislausri.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að endurreikningi á bílasamningum nr. X og Y, útgefnum af sóknaraðila til varnaraðila.

Kröfur sóknaraðila eru ekki svo skýrar sem kostur væri. Af málatilbúnaði aðila og framlögðum gögnum virðast kröfurnar byggja á því að varnaraðili hafi ekki getað eftir almennum reglum kröfuréttar, krafð sóknaraðila um viðbótargreiðslur vegna mismunar á umsömdum vöxtum, sem sóknaraðili hefur þegar greitt af umþrættum lánum, og þeim vöxtum sem Seðlabanki Íslands ákveður samkvæmt 4. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu, sbr. dóma Hæstaréttar í málum nr. 600/2011, 464/2012 og 50/2013, enda hafa bílasamningar sóknaraðila þegar verið endurreiknaðir í kjölfar dóma Hæstaréttar í málum nr. 153/2010 og 471/2010.

Sóknaraðili byggir kröfu sína um endurgreiðslu á kr. 628.032 á útreikningi sem hann hefur framkvæmt á heimasíðu umboðsmanns skuldara. Reiknivél þessi birtir annars vegar forsendur og hins vegar útreiknaðar niðurstöður, en þess er ekki kostur að yfirfara forsendur útreikninganna eða hvernig þeir eru framkvæmdir. Rétt er að geta þess með vísan til málatilbúnaðar sóknaraðila að viðtækur fyrirvari er á heimasíðu umboðsmanns skuldara um notkun reiknivélar umboðsmanns skuldara þar sem segir m.a.: „*Umboðsmaður skuldara ber hvorki ábyrgð á því að gefnar forsendur notanda séu réttar né að niðurstaða endurútreiknings sé rétt.*“

Þá kemur fram í umræddum fyrirvörum að forsendur að baki reiknivélinni byggji á þeim leiðbeiningum sem fram komi í dómum Hæstaréttar í málum 600/2011 og 464/2012. Í forsendum reiknivélarinnar sé m.a. ekki gert ráð fyrir hvaða þýðingu fjárhæð viðbótarkröfu kröfuhafa um vexti fyrir liðna tíð kunni að hafa á útreikninginn m.t.t. beitingu reglunnar um gildi fullnaðarkvittana. Krafa um endurreikning verður samkvæmt þessu ekki einungis byggð á reiknivél umboðsmanns skuldara., heldur þurfa lagaskilyrði að vera uppfyllt.

Til þess að unnt sé að taka afstöðu til kröfu sóknaraðila um leiðréttingu telur nefndin nauðsynlegt að fá annað hvort í hendur skýra og glögglega fram setta útreikninga á því sem sóknaraðili telur vera rétta stöðu lánsins og kröfugerð sem byggir á þeim útreikningum, ellegar skýra, rökstudda kröfu um að einhver tiltekin atriði í fyrirbyggjandi útreikningi varnaraðila verði reiknuð með öðrum hætti en varnaraðili hefur gert.

Í ljósi þessa verður að telja að mál sóknaraðila sé svo óljóst og illa upplýst að ekki verði hjá því komist að vísa kröfu sóknaraðila varðandi erlenda hluta lánsins frá, með vísan til e-liðar 6. gr. samþykpta fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 79/2013.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Öllum kröfum sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er vísað frá.

Reykjavík, 30. apríl 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Unnur Erla Jónsdóttir